

2249 11/1 18: 1. Beh. af F. t. L. ang. Ordn. af den højere Undervisn. i Københv.s m. fl. Kommuner. 2250

af en Nødstilstand, at det i første Linie er Staten, som har skabt denne Nødstilstand ved den Ulighed, hvormed den har fordelt sin egen Virksomhed til Bedste for det højere Skolevæsen, og derved bliver det altsaa Staten, som i første Linie har en Pligt til at gøre noget for at rette paa dette Forhold.

Skønt Talen her er om en Lov, som skal gælde udelukkende for det, man kalder Storkøbenhavn, København med Frederiksberg og Gentofte Kommuner, kan Sagen ikke behandles som et udelukkende københavnsk Spørgsmaal. Jeg er enig med de ærede foregaaende Talere, ikke mindst med den sidste ærede Taler fra det radikale Parti (Mads Larsen), deri, at det er klart, at hvis en Lov som den nu foreslaaede eller en lignende gaar igennem paa Rigsdagen, maa den efterfølges snarest af en tilsvarende Lov for det hele Land. Det har Ministeren erkendt i sine Bemærkninger, og det har altsaa ogsaa Ordføreren for det radikale Parti erkendt. Det maa nødvendigvis komme. Derhen peger ogsaa den Anordning, som nylig er udkommet, og som indvier til en vis Grad en Reform af vort højere Skolevæsen i Landet ved Oprettelse af Forældremøder og Nævn. Dette er vel at betragte som Begyndelsen dertil. Jeg anser det for givet, at Ministeren har i Sinds at opfylde den Anmodning, som den ærede sidste Taler rettede til ham, om hurtigst muligt at tage sig af en fortsat Gennemførelse af denne Sag, hvis den københavnske Skolelov gaar igennem eller ser ud til at gaa igennem paa Rigsdagen.

Og hvad er det saa, der foreligger som nye Principper i den Lov, vi nu skal til at behandle? Der er maaske egentlig to. Det ene nye Hovedprincip deri er, at man foreslaar at gøre den højere Skole gratis eller, saa vidt det kan overkommes, gratis i det mindste for den mindre bemidlede Befolkning. Men saa vidt jeg forstaaer, er det Ønsket at gøre den gratis for alle, altsaa afholde Udgifterne til denne højere Skole lige saa vel som til Folkeskolen ved Hjælp af Skatterne. Det er det ene Princip. Det andet Princip, som ligger i Lovforslaget, er lidt mindre iøjnefaldende, men det er et Princip, der gaar i Retning af at trykke den private Skole

ned til at være en Undtagelse, en saa snæver Undtagelse, at det ser ud, som om man nærmest ønsker, den skulde forsvinde.

Det første Princip, det at virke hen til at gøre Skolen om muligt helt gratis, plejer at vække Betænkeligheder hos mange. Man siger, at det er et socialistisk Princip. Dette er efter min Mening ikke rigtig. Det socialistiske Princip paa Skolevæsenets Omraade er Tvangsprincippet: at lade Staten monopolisere Skolen og uniformere den ved at udelukke det private Initiativ, men det at gøre Skolen gratis er ikke et Princip, som er udelukkende socialistisk. Vi har det allerede i Folkeskolen — den er gratis —, og vi har det i Universitetet og andre af de højeste Undervisningsanstalter. Intet Menneske har set noget socialistisk deri. Jeg ser derfor ikke, hvorfor vi vilde gaa et Skridt i Retning af Socialisme ved at gøre den mellemliggende Skole, Realskolen og Gymnasieskolen, gratis. Det forekommer mig, der ikke er Grund til at tale derom. Desuden kan vi henvise til, hvad der er Tilfældet paa den anden Side Øresund, blot nogle faa Mil herfra. I Sverige har i et halvt Aarhundrede den højere Skoleundervisning været gratis, uden at nogen har været forurologet derved, som om det var Indførelsen af et socialistisk Princip.

Dette Princip at gøre den højere Skoleundervisning gratis, eller dog gøre den gratis saa vidt Landets pekuniære Evner rækker, kan mit Parti slutte sig til, lige saa vel som Ordføreren for det radikale Parti kunde det paa sit Partis Vegne. Jeg personlig betragter det ligesom han som Idealet, og jeg tror ikke, jeg vover mig for stærkt ud, naar jeg udtaler, at det har ogsaa hos mine Meningsfæller en saadan Tilslutning, at det kan siges, at de ogsaa deri ser Idealet. Selv om mange af pekuniære Grunde anser det for umuligt at naa Idealet fuldstændigt, vil vort Parti være med til at tilstræbe Opnaaelse saa vidt muligt deraf og derfor føre Grundtanken for dette københavnske Lovforslag videre til en Landslov for Skolevæsenet. Det er en sund demokratisk Tanke, at det gælder om at sørge for, at ikke nogen Intelligens i Folket gaar til Spilde, fordi vedkommendes Forældre ikke har Raad til at give ham eller hende den Undervisning,